

เลือกตั้งอินเดีย 2019: สมรภูมิการเมืองยังเป็นเรื่องท้าทาย (India's General Election 2019: the Battle in Political Field)

อับดุลเราะฮ์มาน มูเก็ม ¹

1 นักวิจัยประจำศูนย์เอเชียใต้ศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Abdunrohman.M@chula.ac.th เขียน: 6 มิถุนายน 2562

บทคัดย่อ

เลือกตั้งอินเดีย 2019: สมรภูมิการเมืองยังเป็นเรื่องท้าทาย

บทความ “เลือกตั้งอินเดีย 2019: สมรภูมิการเมืองยังเป็นเรื่องท้าทาย” (India’s General Election 2019: the Battle in Political Field) ผู้เขียนตั้งใจศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไปของประเทศอินเดียในปี 2019 ซึ่งรวมทั้งปรากฏการณ์ก่อนและหลังการเลือกตั้งในปี 2019 เพื่อสะท้อนให้เห็นปรากฏการณ์ทางการเมืองและการต่อสู้ของพรรคการเมืองต่าง ๆ ในการช่วงชิงฐานเสียงของตนเอง ผู้เขียนได้ทำการเปรียบเทียบการเลือกตั้งในปี 2014 มาเป็นบทเรียนทางการเมืองเพื่อสะท้อนจุดอ่อนและจุดแข็งของแต่ละพรรคการเมือง รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมและผลการเลือกตั้งระดับรัฐเพื่อมองอนาคตของการเมืองอินเดียว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด อย่างไร และการดำเนินนโยบายแบบไหน อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นกลยุทธ์ทางการเมืองของแต่ละพรรคในการแย่งชิงพื้นที่ทางการเมือง

จากการศึกษาพบว่า(1) การเลือกตั้งในปี 2019 นี้ เป็นอีกหนึ่งในสมรภูมิที่มี “ความเสี่ยง” สำหรับรัฐบาลเดโมแครต “โมดี” ในการ “สานต่ออำนาจ” เนื่องจาก “นโยบายขายฝัน” ในปี 2014 ซึ่ง “ใช้ไม่ได้จริง” นอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาการว่างงานได้แล้ว ยังไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรประมาณร้อยละ 60 ของประเทศได้ตามที่วางไว้ แม้รัฐบาลนเรนทรา โมดีสามารถดำเนินนโยบายอื่นๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี กระนั้น ภาพสะท้อนจากกลุ่มเกษตรกรก็เริ่มชัดเจนและส่งผลให้คะแนนนิยมของรัฐบาลโมดีเริ่ม “ดิ่งลง” เรื่อยๆ ซึ่งเห็นได้จากการเลือกตั้งระดับรัฐในปี 2018 ที่ผ่านมา แน่นอน สิ่งนี้อาจเป็น “ลางร้าย” สำหรับพรรคภารตียะ ชะนะตะ (BJP) ในสมรภูมิปี 2019 กระนั้น จุดแข็งก็คือ ความเป็นอาวุโสในเวทีการเมืองของโมดี กอปรกับความสำเร็จบางนโยบายในฐานะพรรครัฐบาลสมัยก่อนหน้าอาจเป็นทุนเดิมพอที่จะเอาชนะความเสี่ยงครั้งนี้ไปได้ นอกจากนั้นภาพความขยันขันแข็ง

ความเป็นกันเอง ความเอาใจจริงเอาใจและการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบของมวลชนกลุ่มฮินดูตวา (Hindutva) สามารถที่จะนำพรรค BJP เอาชนะวิกฤติการณ์ทางการเมืองในครั้งนี้ได้(2) สำหรับพรรคกรรณธแห่งอินเดีย (INC) ก็มีความเสี่ยงไม่แพ้กัน เมื่อการเลือกตั้งปี 2014 พ่ายแพ้อย่างราบคาบ ซึ่งได้คะแนนแค่เพียง 44 ที่นั่งจากการส่งผู้สมัครลงแข่ง 464 คน ยิ่งไปกว่านั้นคะแนนนิยมในตัว ราหุล คานธีก็ต่ำลงเรื่อยๆ จนไม่สามารถได้รับความไว้วางใจจากพรรคร่วมอุดมการณ์เพื่อดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า พรรคกรรณธแห่งอินเดียก็ไม่มีตัวแทนที่พอจะฝากความหวังในระบบพรรคการเมืองได้ เพราะสมาชิกของพรรคส่วนมากไม่ยอมรับความเป็นผู้นำของราหุล คานธี ด้วยเหตุนี้พรรค INC จึงปรับการเดินหมากในสมรภูมิครั้งนี้ด้วยการนำเสนอ 2 แนวทาง นั่นก็คือ ให้ปริยานกา คานธี เข้าสู่สมรภูมิการเลือกตั้งอย่างเต็มตัวเพื่อแก้วิกฤตศรัทธาของพรรคและนำเสนอ “นายกรัฐมนตรีจำเป็น” (Accidental Prime Minister) เพื่อเป็นทางเลือกให้กับพรรคร่วมอุดมการณ์(3) การกู่สถานการณ์เฉพาะหน้าและแก้ปัญหาวิกฤตศรัทธาของแต่ละพรรคการเมืองนั้นก็คือ การผลักดันให้เกิด “การสร้างงานและยกระดับคุณภาพชีวิต” ของประชาชนได้จริง ซึ่งสิ่งนี้คือ นโยบายใหม่ของพรรคการเมืองใหญ่อย่าง BJP และ INC ในการเลือกตั้งปี 2019 เช่น การนำเสนอ นโยบายเพิ่มค่าแรงเกษตรกรเป็นสองเท่า (Double Farmer Incomes), นโยบายการแก้ปัญหาขาดแหล่งบ้านพักอาศัย(Pucca) หรือแม้กระทั่งการตั้งศูนย์สุขภาพ (Healthcare Centers) ของพรรค BJP ในขณะที่พรรค INC ก็มองเห็นปัญหาเหล่านี้และเสนอทางออกของประเทศด้วยนโยบาย Nyuntam Aay Yojana, Seva Mitra หรือนโยบายการบริการทางด้านสุขภาพ (Healthcare) เป็นต้น

ท้ายที่สุด ความท้าทายของการเมืองในประเทศอินเดียก็พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ความนิยมของพรรคภารตยัตตะชะนะตะ (BJP) นั้น สามารถกุมหัวใจของผู้คนในประเทศ เนื่องจากหลาย ๆ ปัจจัย ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ ความพร้อมของพรรค BJP ในการพาอินเดียไปข้างหน้าท่ามกลางวิกฤติการณ์ความไม่มั่นคงทาง

เศรษฐกิจ การเมืองและระบบโลกในอนาคตอันใกล้ การเมืองของผู้อาวุโสและมาก
ประสบการณ์จึงตอบโต้ภัยคุกคามทำลายของการเมืองโลกได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การเลือกตั้ง, อินเดีย, ปี 2019, สมรภูมิการเมือง, เรื่องทำลาย

ABSTRACT

India's General Election 2019: the Battle in Political Field

In this article, 'India's General Election 2019: The Battle in Political Field', the researcher attempts to study the general election in India in 2019, the approaches of the political parties and the factors accounting for their prospects of winning the election. This study is a comparative analysis of the 2014 and 2019 general elections; it also consider the result of state election in 2018 to see how this had any impact on the election 2019, as well as the strategies adopted by the parties to create perceptions in the people's mind. The researcher has concentrated on the weaknesses and strengths of the political parties for the future of the Indian political system.

The study has come with the following findings: (i) India's general election 2019 became a 'risky way' for Bharatiya Janata Party (BJP) and Narendra Modi to come back for the power again. BJP failed in political propagandas: the job creation policy to solve India's unemployment, the uplift of farmers and other policies could not be translated into reality in the last 5 years. These factors let BJP supporters down in the state election 2018 and the 'bad sign' for India general election in 2019. However, Modi is better than Rahul Gandhi insofar as experiences are concerned, and he is humble and simple man, impressing people with his hospitality. These personal traits accounted for his victory in this election 2019. (ii) The Indian National Congress (INC) was an 'unfortunately situation' of India's election 2014 and it won only 44 seats from 464 candidates. Moreover, the leader

of INC, Rahul Gandhi, had been down in his popularity, and his prospect of becoming the Prime Minister of India had been even smaller. The INC placed Priyanka Gandhi in a senior organizational role in India's opposition Congress Party and offered to select 'Accidental Prime Minister.' (iii) The last fighting consisted in requesting Indians to support the policies of the parties. BJP was presenting the policy of Doubling of Farmer's Incomes, Pucca, Healthcare Centers and others. INC propagated new policies such as Nyuntam Aay Yojana (NYAY), Seva Mitra, Healthcare and others.

Lastly, this latest fight in Indian politics can show that the popularity of BJP is still very much stronger than that of INC. Many factors are involved here, and one of these is that BJP is ready to move India forward amidst uncertainty of the economic situation, political instability and world politics. The general political perception is that the senior person "Brand Modi" is the best way to run the country amidst the future challenges of world politics.

Keyword: India General Election 2019, political field, challenge

บทนำ

“ระบบการเมือง” คือ “ส่วนเติมเต็มและชี้ชะตา” คุณภาพชีวิตของผู้คนในทุกภาคส่วนของโลก รัฐบาลคือ “ตัวแสดงหลัก” (Actor) ในเวทีการเมืองระดับประเทศและระดับโลก ประชาคมความร่วมมือแห่งภูมิภาคเอเชียใต้ (South Asian Association for Regional Cooperation: SAARC) หรือ ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลาย สาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (The Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation: BIMSTEC) ก็ไม่ต่างกัน การเมืองอินเดียจึงเป็นแรงเหวี่ยงสำคัญสำหรับประเทศแถบเอเชียใต้ นอกจากการมีประชากรกว่า 1,300 ล้านคนแล้ว อินเดียยังเป็น “รากวัฒนธรรมและภูมิปัญญา” ของประเทศเอเชียใต้ พลเมืองในประเทศแถบนี้จึงต้องฝากความหวังไว้กับ “ระบบการเมือง” เพื่อขับเคลื่อนประเทศ “หลังยุคอาณานิคม” อินเดียถูกคุมบังเหียนโดยสองพรรคการเมืองใหญ่มาโดยตลอด ผลัดกันเป็น “ฝ่ายนำ” และ “ฝ่ายค้าน” ซึ่งยุคสมัยและปัจจัยแวดล้อมส่งผลให้แต่ละพรรคมีจุดอ่อนและจุดแข็งไม่ต่างกัน โอกาสใน “การช่วงชิงพื้นที่ทางการเมือง” จึงน่าติดตามเสมอ ๆ

การเลือกตั้งในปี 2019 จึงเป็นจุดเปลี่ยนครั้งใหญ่ของอินเดีย ท่ามกลางสมรภูมิการแย่งชิงของ “รัฐบาลเก่า” อย่างพรรคบีเจพี (BJP-Bharatiya Janata Party) เพื่อสานต่ออำนาจ หรือ “รัฐบาลใหม่” อย่างพรรคคองเกรส (INC-Indian National Congress) เพื่อทวงคืนฐานที่มั่นและตำแหน่งแห่งที่เดิม เพราะเคยเป็นผู้คุมอำนาจทางการเมืองหลังยุคอาณานิคมในฐานะพรรคเดียวมาอย่างยาวนานถึง 25 ปี ด้วยเหตุนี้ “สมรภูมิ” ดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่ออนาคตของชาติและการเมืองโลก มันคือเวทีแห่งการเปียดแย้งคะแนนเสียงจากกลุ่มคนด้วยวิธีการมัดใจ “ประชาชน” ผ่านนโยบายทางการเมืองที่ส่งผลประโยชน์ต่อประชาชนและอนาคตอินเดียอย่างแท้จริง

บทเรียนจาก “สมรภูมิเลือกตั้ง” ครั้งก่อนหน้า

เมื่อพูดถึงประชาธิปไตยที่ใหญ่ที่สุดในโลก คงไม่มีใครมองข้ามประเทศที่มี

ขนาดใหญ่อันดับ 7 ของโลก (3,287,590 ตารางกิโลเมตร)อย่าง “อินเดีย” การเลือกตั้งระดับชาติอินเดียปี 2014 สะท้อนให้เห็นระบบการจัดการที่ค่อนข้างอลังการ โดยเฉพาะหน่วยเลือกตั้ง (Polling Stations) ที่มีจำนวนมาก ซึ่งในปี 2019 นั้น เพิ่มขึ้นจากปี 2014 ประมาณ 107,918 หน่วย (ร้อยละ 10.1) ชาวอินเดียใช้เครื่องลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอิเล็กทรอนิกส์ (EVM: Electronic Voting Machine) ซึ่งเครื่องดังกล่าว นั้นถูกผลิตและพัฒนาขึ้นมาในช่วงปี 1989-1990 โดย Bharat Electronics Ltd., Bangalore และ Electronic Corporation of India Ltd., Hyderabad กฎหมาย EVM ถูกบังคับใช้เมื่อปี 19 มีนาคม 1989 และเครื่อง EVM ถูกนำมาใช้ในปี 2000 สำหรับ EVM ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ เครื่องลงคะแนนและเครื่องรวมคะแนน ซึ่งทั้งสองถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อเก็บข้อมูลการลงคะแนนและสามารถประมวลผลทันที ยิ่งไปกว่านั้นเครื่อง EVM ของอินเดียชนิดนี้ยังมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำเมื่อเทียบกับเครื่องที่ผลิตในอเมริกา กล่าวคือ เครื่อง EVM ของอินเดีย 1 เครื่องมีมูลค่า 175 ดอลลาร์ หรือประมาณ 5,250 บาท ในขณะที่เครื่อง EVM ของอเมริกา 1 เครื่องมีมูลค่า 6,000 ดอลลาร์หรือประมาณ 180,000 บาท (Matt Ford in India 2014 และ วงศ์วิริศ ศุภปฐวีพงศ์ 2558, 34-34) ปี 2019 อินเดียใช้เครื่อง EVM เพิ่มจากการเลือกตั้งปี 2014 จำนวน 340,000 เครื่องและเพิ่มขึ้นจากการเลือกตั้งปีก่อนหน้าตามลำดับสามารถดูได้จากตาราง 1 ดังต่อไปนี้

ตาราง 1: อลังการเลือกตั้งอินเดีย				
สรุปเลือกตั้ง	2004	2009	2014	2019
หน่วยเลือกตั้ง	687,402	828,804	928,000	1,035,918
เครื่อง EVM	1,100,000	1,368,430	1,400,000	1,740,000
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	671 ล้านคน	717 ล้านคน	814.5 ล้านคน	900 ล้านคน
ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง	389 ล้านคน	417 ล้านคน	553 ล้านคน	
ที่มา: (Election Commission of India 2019, 3-6 และ วงศ์วิริศ ศุภปฐวีพงศ์ 2558, 34)				

การเลือกตั้งครั้งที่ 17 นี้ คณะกรรมการการเลือกตั้ง (Election Commission of India) แจ้งถึงยอดผู้มีสิทธิเลือกตั้งมากถึง 900 ล้านคน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2014 ประมาณ 84 ล้านคน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นครั้งแรกมากกว่า 15 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 1.66 จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด ส่วนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งนอกประเทศ (Overseas Electors) 1,677,386 คน ซึ่งอยู่ในระบบแล้ว 71,735 คน และผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ไม่ได้ระบุเพศสภาพจำนวน 38,325 คน (Election Commission of India 2019, 6) สามารถดูได้จากตารางที่ 2 ดังนี้

ตาราง 2: เปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของอินเดียปี 2014-2019			
ข้อมูลการเลือกตั้ง	2014	2019	ส่วนต่าง
พรรคการเมือง	1,709 / 1,687	2,354	645
จำนวน ส.ส. ที่ลงสมัคร	8,251 คน	8,000 กว่าคน	-
- ชาย	7,578 คน	-	-
- หญิง	668 คน	723	-
- ไม่ระบุเพศสภาพ	5 คน	-	-
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ระบุเพศสภาพ	28,314 คน	38,325 คน	เพิ่ม 10,011 คน
ผู้มาใช้สิทธิออกเสียง	553,801,801 ล้านคน	600 กว่าล้านคน	-
- เพศชาย	293,236,779 คน (67.09 %)	-	-
- เพศหญิง	260,565,022 คน (65.06 %)	-	-
ผู้ออกมาใช้เสียงครั้งแรกอายุ 18-19 ปี	23.1 ล้านคน	15 ล้านคน (1.66 %)	ลดลง 8 ล้านคน
จำนวน ส.ส. และเขตเลือกตั้ง	543	543	-
คณะกรรมการการเลือกตั้ง	3 คน	3 คน	
เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกการเลือกตั้ง		11,000,000 คน	
- ข้าราชการพลเรือน	1,100,000 คน		
- พนักงานพลเรือน	5,500,000 คน		
ผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่นอกประเทศอินเดีย	1,328,621 คน	1,677,386 คน	เพิ่ม 348,765 คน
ผู้ลงทะเบียนเลือกตั้งนอกประเทศอินเดีย	13,135 คน	71,735 คน	เพิ่ม 58,600 คน
ที่มา: Lok Sabha Secretariat: Research and Information Division 2014, 2 http://164.100.47.193/intranet/GeneralElections2014.pdf (Accessed 12 March 2019)			

ในปี 2009 มีพรรคการเมืองที่ส่งลงสนามเลือกตั้งเพียง 363 พรรค ส่วนปี 2019 พรรคการเมืองที่ส่งลงสนามเลือกตั้งประมาณ 645 พรรค (Election Commission of India 2019, 41) ส่วนพรรคการเมืองระดับชาติของอินเดียมีแค่เพียง 7 พรรคและพรรคที่มีบทบาทค่อนข้างมากก็มี 3 พรรคหลัก ๆ เช่น BJP (ก่อตั้งปี 1980) INC (ก่อตั้งปี 1885) BSP-Bahujan Samaj Party (ก่อตั้งปี 1984) สำหรับพรรคการเมืองท้องถิ่นในปี 2019 มี 52 พรรค เช่น AAP-Aam Aadmi Party แห่งเมืองเดลี (Delhi) ในรัฐปัญจาบ (Panjab) มีพรรค AIADMK: All India Anna Dravida ส่วนพรรค DMK: Dravida Munnetra Kazhagam มีฐานที่มั่นในรัฐทมิฬนาฑู (Tamil Nadu) และพรรค JKNC: Jammu & Kashmir National Conference ในรัฐจัมมูและแคชเมียร์ (Jammu and Kashmir) เป็นต้น

สมรภูมิเลือกตั้ง 2019

อาศัยอำนาจจากมาตราที่ 324 ของกฎหมายรัฐธรรมนูญอินเดียและกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 1951 (The Representation of the People Act 1951) ส่งผลให้คณะกรรมการการเลือกตั้งของอินเดีย (ECI-Election Commission of India) ประกาศเมื่อวันที่ 10 มีนาคม ปี 2019 เกี่ยวกับ “การเลือกตั้ง ส.ส. จำนวน 543 คน จากจำนวน 28 รัฐและ 9 ดินแดนสหภาพ” ซึ่งมีกระบวนการเลือกตั้งยาวนานถึง 43 วัน แบ่งออกเป็น 7 ระยะ อินเดียเริ่มเลือกตั้ง 11 เมษายน 2019 (ระยะที่ 1) 18 เมษายน 2019 (ระยะ 2) 23 เมษายน 2019 (ระยะ 3) 29 เมษายน 2019 (ระยะ 4) 6 พฤษภาคม 2019 (ระยะ 5) 12 พฤษภาคม 2019 (ระยะ 6) 19 พฤษภาคม 2019 (ระยะ 7) และ 23 พฤษภาคม 2019 (นับคะแนน)” ซึ่งสามารถดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3: ช่วงระยะและเวลา การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (Lok Sabha) อินเดียปี 2019			
ช่วงเลือกตั้ง (Phase)	วันเลือกตั้ง	ส.ส. ที่ต้องการ	พื้นที่จัดเลือกตั้ง
1	11 เมษายน	91	20
2	18 เมษายน	97	13
3	23 เมษายน	115	14
4	29 เมษายน	71	9
5	6 พฤษภาคม	51	7
6	12 พฤษภาคม	59	7
7	19 พฤษภาคม	59	8
รวม 7 ช่วง	7 วัน	543 คน	78 พื้นที่
หมายเหตุ นับคะแนนเลือกตั้ง 23 พฤษภาคม 2019			
ที่มา: (Election Commission of India 2019, 2/ 49-50.)			

โมติดักขัสมัรกในนามรัฐบาล

ปี 2014 ถือเป็นขัษณะคร้งสำคัณในประวัติศาสตรัของ BJP ในรอบ 30 ปี ส่งผลให้ันการเมืองผู้มากประสบการณั้ทั้งในระดับท้องถันและระดับชาตืออย่าง นเรนทรา ตาโมดาร์ตาส โมติ (ได้รั้การโหวต 570,128 เสือยง) แจ้งเกิตและก้าวขึ้น มาคุมบั้งเหียนในฐานะ “พรรคัรัฐบาลร่ว่ม” ของอินเดียในนาม ‘NDA: National Democratic Alliance’ ด้วยคะแนน 336 ที่นั่งจาก 543 ที่นั่ง ขณะ BJP ได้ ส.ส. 282 คน (171,660,230 คะแนน) ดูได้จากตารางที่ 4 ดั่งนี้

ตาราง 4: ผลการเลือกตั้ง ส.ส. อินเดีย (Lok Sabha) 3 ครั้งที่ผ่านมา				
Indian Political Parties	EST.	2004	2009	2014
BJP: Bharatiya Janata Party	1980	138 (364)	116	282 (428)
INC: Indian National Congress	1885	145 (400)*	206**	44 (464)
BSP: Bahujan Samaj Party	1984	19 (435)	21	0 (503)
CPI: Communist Party of India	1925	10 (34)	4	1 (67)
CPI (M): Communist Party of India (Marxist)	1964	43 (69)	16	9 (93)
RJD: Rashtriya Janata Dal	1997	24 (42)	4	4 (30)
AIADMK: All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam	1972	0 (33)	9	37 (40)
AITC: All India Trinamool Congress	1998	2 (33)	19	34 (131)
BJD: Biju Janata Dal	1997	11 (12)	14	20 (21)
SHS: Shivsena	1966	12 (56)	11	18 (58)
TDP: Telugu Desam Party	1982	5 (33)	6	16 (30)
AAP: Aam Aadmi Party	2012	-	-	4 (432)
JKPDP: Jammu and Kashmir People's Democratic Party	1998	1 (3)	0	3 (5)
NCP: Nationalist Congress Party	1999	9 (32)	9	6 (36)
JKNC: Jammu and Kashmir National Conference	1932	2 (6)	3	0 (3)
IUML: Indian Union Muslim League	1948	1 (10)	2	2 (25)
จำนวน ส.ส. ที่ลงสมัครทั้งหมด		2,385 คน	8,070 คน	8,251 คน
* 103,408,949 คะแนน		** 119,110,776 คะแนน		
ที่มา: Information Bulletin: General Election 2014. LARRDIS (E&S) IB-4: 3-4.				

ในทางกลับกัน เลือกตั้งปี 2014 ถือเป็นการปิดตำนานพรรคการเมืองเก่าอย่าง INC ซึ่งนำโดยนักการเมืองหนุ่มอย่าง ราहुล คานธี ได้รับการโหวต 408,651 เสียง ขณะที่ปี 2009 ได้รับการโหวต 464,195 ซึ่งลดลงประมาณ 55,544 เสียง (Election. in 2019) เนื่องจากพรรค INC มีการทุจริตค่อนข้างสูง นอกจากนี้พรรค INC ยังไม่มี “ภาวะผู้นำ” จากทายาททางการเมืองสายตระกูลยาวาฮาร์ลาล เนห์รูที่แท้จริง (K.S. Venkatachalam, 2019) คงไม่กล่าวเกินจริงหากจะบอกว่า “ระยะทางพิสูจน์ม้า กาลเวลาพิสูจน์คน” จากประสบการณ์ทางการเมืองในฐานะ “ผู้นำการรัฐประหาร” ส่งผลให้การเลือกตั้งปี 2014 พรรค BJP โค่นพรรค INC ไปอย่างราบคาบด้วยจำนวนที่นั่ง

282 ที่นั่งจากจำนวน ส.ส. ที่ส่งลงทั้งหมด 428 คน ซึ่งปี 2009 ได้ ส.ส. แค่เพียง 116 ที่นั่ง ขณะที่พรรค INC ชนะในปี 2009 ด้วยจำนวนที่นั่ง 206 ที่นั่ง แต่ปี 2014 ลดลงอย่างน่าใจหายเหลือเพียง 44 ที่นั่งจากการส่งผู้สมัครลงสนามเลือกตั้ง 464 คน เมื่อดูรายละเอียดตามรัฐก็จะพบว่า สถานะเสียงของพรรค INC หล่นหายไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถดูได้จากตารางที่ 5 ดังนี้

ตาราง 5: India General Election in 2009 and 2014											
State Seats	Bihar 40	Delhi 7	Gujarat 26	J&K 6	HP 4	Karnataka 28	Kerala 20	Maharashtra 48	Manipur 2	Tamil 39	UP 80
Year	09/14	09/14	09/14	09/14	09/14	09/14	09/14	09/14	09/14	09/14	09/14
BJP	12/22	0/7	15/26	0/3	3/4	19/9	0/0	9/23	0/0	0/1	10/71
INC	2/2	7/0	11/0	2/0	1/0	6/17	13/8	0/2	2/2	8/0	21/2

ที่มา: Information Bulletin: General Election 2014. LARRDIS (E&S) IB-4: 3-4.

รัฐพิหาร (Bihar) พรรค BJP มีเพียง 12 ที่นั่งในปี 2009 แต่ปี 2014 เพิ่มขึ้นเป็น 22 ที่นั่ง ในขณะที่พรรค INC ยังคงได้เท่าเดิมคือ 2 ที่นั่ง ในเดลี (Delhi) พรรค INC ไม่มี ส.ส. ได้ที่นั่งในปี 2014 ขณะที่พรรค BJP ได้ 7 ที่นั่ง ซึ่งต่างจากปี 2009 พรรค BJP ไม่ได้ที่นั่งเลย ขณะที่ INC ได้ 7 ที่นั่ง ส่วนรัฐคุชราต (Gujarat) ถือเป็นฐานที่มั่นของโมดี เลือกตั้งปี 2014 พรรค BJP ได้ทั้งหมด 26 ที่นั่ง ต่างจากปี 2009 ได้แค่เพียง 15 ที่นั่งจาก 26 ที่นั่ง สำหรับ INC ได้ 11 ที่นั่งในปี 2009 แต่ไม่ได้ที่นั่งในปี 2014 ส่วนในรัฐใหญ่อย่าง UP นั้น พรรค INC ได้คะแนน 21 ที่นั่ง ในปี 2009 แต่ลดเหลือเพียง 2 ที่นั่งในปี 2014 ในขณะที่พรรค BJP ได้คะแนนแค่ 10 ที่นั่ง ในปี 2009 ทว่าได้ 71 ที่นั่ง ในปี 2014 จะเห็นได้ว่าพรรค BJP ได้รับความนิยมอย่างมากจนสามารถพลิกชนะพรรคการเมืองเก่าอย่าง INC ได้อย่างราบคาบ (ปีทมน ปัญจวิณิน 2561) แน่นนอนชัยชนะในการเลือกตั้งปี 2014 ของโมดี ผู้เคยเป็นเด็กขายชาบนรถไฟนั้นไม่ได้เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ทว่า ล้วนเป็นการเดินทางมากทางการเมืองทั้งสิ้น ซึ่งแน่นอน โมดีทุ่มเทอย่างถึงที่สุดเพื่อชัยชนะในสมรภูมิลเลือกตั้งครั้งดังกล่าว ผู้เขียนขอยกตัวอย่างคร่าวๆ ผ่านตารางที่ 6 ดังนี้

ตาราง 6: งานการเมืองของผู้นำอินเดียปี 2014

ชื่อ	อายุ	ประสบการณ์	เดินทางปราศรัย	พื้นที่	งานหาเสียง	เข้าถึงประชาชน	อาสาสมัคร	งบหาเสียง
นเรนทรา โมดี	63	ผู้ว่าการรัฐ	300,000 กม.	25 รัฐ	5,187 ครั้ง	234 ล้านคน	10 ล้านคน	4 พันล้านรูปี
ราहुล คานธี	43	ส.ส.	118,000 กม.	-	-	13.3 ล้านคน	353,000 คน	5 พันล้านรูปี

ที่มา: ประพันธ์ สามพายวกริจ 2558, 23-34.

สุนทร ชัยยินตีภูมิ นำเสนอว่า “โมดีและราहुลมี 4 ประเด็นหลัก ๆ ที่ต่างกันคือ

(1) ภาพลักษณ์ของนักสู้ โมดีค่อนข้างขัดกว่าราहुลในฐานะนักสู้จากชนชั้นล่าง ขณะที่ราहुลคือทายาททางการเมืองผู้ไม่เคยผ่านสังเวียนชีวิตแบบคนอินเดียมาก่อน

(2) เป้าหมายที่สนองตอบคนรุ่นใหม่ โมดีเป็น ส.ส. ที่ผ่านการต่อสู้ทางการเมือง ในขณะที่ราहुลถูกมองว่า “เด็กเส้นทางการเมือง” ซึ่งไม่มีสถานะพอจะเป็นผู้เปลี่ยนแปลงสังคมได้

(3) ระดมมรดกงานอาสาสมัครมาช่วย โมดีได้รับการสนับสนุนจากเยาวชนจัดตั้ง อินดูสังกัตราชฏริยะ สวยาม์เสวก์ สงฆ์ (RSS: Rashtriya Swayamsevak Sangh) ² ซึ่งเป็นกลุ่มฮินดูสุดโต่งที่คอยช่วยเหลือกว่า 10 ล้านคน ขณะที่ราहुล มีผู้คอยช่วยเหลือเพียง 353,000 คนและ

(4) ใช้สื่อดิจิทัล โมดีใช้ทีมไอทีกว่า 1,000 คนมาช่วยรณรงค์หาเสียง นอกจากนี้ยังมีสายตรงเพื่อรับฟังการปราศรัย แคมป์ใช้เฟสบุ๊คซึ่งแฟนเพจกดไลค์ 13 ล้านคน ติดตามหาเสียงผ่านทวิตเตอร์ 3.9 ล้านคน ขณะที่เฟสบุ๊คของราहुลมียอดกดไลค์เพียง 3.2 ล้านคนและติดตามทวิตเตอร์ 175,000 คน” (ประพันธ์ สามพายวกริจ 2558, 31-34)

² RSS ก่อตั้งปี 1925 โดยเคชวะ พาลิราม เฮดเกวาร์ (Keshav Baliram Hedgewar) ณ เมืองนาปุระ (Nagpur) ปัจจุบันมีอาสาสมัครปฏิบัติงานประจำ 6000 คนและ 2 ล้านคนที่คอยเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป็นประจำ มีสาขาของ RSS ทั้งหมดทั่วอินเดียกว่า 80,000 สาขา (BBC News 2019)

ความท้าทายของรัฐบาลโมดี

โมดีสอบผ่านในฐานะ “ผู้นำ” ที่มีความซื่อสัตย์ จริงจัง ทำงานหนักและสามารถปฏิบัตินโยบายให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในหลายมิติ กระนั้น ในนามพรรค BJP ก็ยังถือว่า “มีความนิยมน้อยเมื่อเทียบกับตัวนายก” เพราะพรรคการเมืองไม่เข้มแข็ง และยังพึ่งพาคะแนนนิยมของตัวนายกมากกว่าพรรค พรรคไม่มีการพัฒนาระบบและโครงสร้างในการบริหารงาน นโยบายพรรคที่โดนวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดคือ Demonetization หรือการยกเลิกใช้ธนบัตรชนิด 500 และ 1,000 รูปี ซึ่งอินเดียเคยใช้มาตรการในลักษณะนี้มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ในปี 1946 (ยกเลิกธนบัตร 500 1,000 และ 10,000 รูปี) และปี 1978 (ยกเลิกธนบัตร 1,000 5,000 และ 10,000 รูปี) ที่ผ่านมา ซึ่งล่าสุดคือ ปี 2016 หลังเอกราชอินเดียเฉลี่ยทุก ๆ 35 ปีจะมีการล้างเงินมิดหนึ่งครั้ง ซึ่ง 3 ทศวรรษที่ผ่านมาเงินมิดได้เติบโตเป็นยอดเงินกว่า 1 ล้านล้านรูปีเลยทีเดียว การยกเลิกธนบัตรอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอินเดียซึ่งความไม่พร้อมของนโยบายดังกล่าวที่คลอດออกมาแบบเร่งด่วน กระนั้นก็ยังส่งผลดีต่อรัฐบาลโมดีในทางการเมืองเพื่อตัดท่อน้ำเลี้ยงพรรคคู่แข่งและฐานอำนาจเก่าอย่าง INC ได้อย่างทรงพลัง (อับดุลเราะฮมาน มูเก็ม 2016) กระนั้น รัฐบาลโมดี ก็ยังได้รับความนิยมในหลาย ๆ นโยบายดังต่อไปนี้

(1) สามารถยกระดับ Ease of Doing Business ของอินเดียจากลำดับที่ 142 ในปี 2014 มาอยู่ลำดับ 100 ในปี 2018 และยังได้รับการจัดอันดับให้เป็น 1 ใน 10 ประเทศที่มีพัฒนาการก้าวกระโดดสูงสุดอีกด้วย นอกจากนี้ GDP ของอินเดียก็เติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6.5 ตลอดกว่า 15 ปี คาดว่าหลังจากนี้และภายในปี 2025 อินเดียจะเป็นตลาดผู้บริโภคอันดับ 5 ของโลก ซึ่งมีประชากรชนชั้นกลางกว่า 583 ล้านคน (ประพันธ์ สามพายวรกิจ 2559, 12) อินเดียเป็นตลาดเกิดใหม่ ซึ่งมี 3 บริษัทที่มีโอกาสโตไปสู่บริษัทข้ามชาติรายใหญ่ของโลกในอนาคต นอกจากนี้ยังมีโรงกลั่นน้ำมันชั้นนำของโลกและอุตสาหกรรมภาพยนตร์ที่เติบโตในแง่ของการผลิตและการจำหน่ายตัวมากที่สุดในโลก (ฟาริด ซากาเรีย 2557, 8-9) รัฐบาลยังสามารถผลักดันให้ประชาชนอินเดีย

เปิดบัญชีธนาคารส่วนบุคคลกว่า 51.4 ล้านบัญชี ซึ่งอาจส่งผลให้เศรษฐกิจอินเดียเป็น Emerging Economy ต่อไป

(2) รัฐบาลได้ขยายระบบประปา-น้ำทิ้งและการคมนาคม รวมทั้งพัฒนาท่าอากาศยานและสร้างสนามบินให้ทันสมัยเพื่อเชื่อมโยงเมืองขนาดเล็กและเส้นทางการท่องเที่ยว ส่งผลให้อินเดียเป็นตลาดการบินที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก

(3) รัฐบาลได้สร้างถนนในอินเดียเฉลี่ยวันละ 11 กิโลเมตรในปี 2014 และจะมีเพิ่มขึ้นเป็น 20 กิโลเมตร โดยระหว่างปี 2016-2017 ได้สร้างทางหลวงรวม 10,000 กิโลเมตร ทั้งนี้ภายในอีก 5 ปีมีการสร้างทางหลวงเพิ่มประมาณ 83,677 กิโลเมตร

(4) รัฐบาลสร้างงานด้านไอทีในพื้นที่ชนบทเพื่อกระจายการจ้างงานและใช้ระบบดิจิทัลเพื่อพัฒนาผ่านระบบ Aadhaar ซึ่งใช้เป็นฐานข้อมูลประชาชน

(5) มีการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้กับหมู่บ้านในชนบททั่วประเทศ เหลือร้อยละ 16 ซึ่งกำลังดำเนินการ รวมทั้งแจกหลอดไฟ LED เพื่อส่งเสริมการประหยัดพลังงานและการใช้รถยนต์พลังงานไฟฟ้า

(6) ส่งเสริมการรักษาความสะอาดและการสร้างห้องสุขาแก่ครัวเรือนและหมู่บ้านทั่วอินเดียผ่านนโยบาย Clean India (Swachh Bharat Abhiyan) นโยบายเชื่อมต่อท่อแก๊สและแก๊สฝังแรกเพื่อลดควันพิษจากการเผาขยะหรือเผาถ่าน

(7) มีการป้องกันเหตุการณ์ความไม่สงบของกลุ่มกบฏลัทธิเหมา (Maoist) ทางใต้และตอนกลางของประเทศ โดยจำนวนผู้เสียชีวิตลดลงจาก 397 รายในปี 2013 มาอยู่ที่ 263 รายในปี 2017 ส่งผลให้พื้นที่ครอบครองของกลุ่มลัทธิเหมาลดลงร้อยละ 40 ในภาคอีสานของอินเดียและ

(8) ในระยะเวลา 4 ปีของการเป็นรัฐบาล มีการส่งผู้แทนระดับรัฐมนตรีเยือนกว่า 186 ประเทศจาก 192 ประเทศสมาชิกสหประชาชาติทั่วโลกและตั้งเป้าจะเยือนให้ครบทั้ง 192 ประเทศ

นอกจากนี้ รัฐบาลอินเดียยังประสบความสำเร็จในการเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างประเทศ รวมทั้งขยายบทบาทด้านการต่างประเทศของอินเดียในมิติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมบทบาทอินเดียในเวทีภูมิภาค/พหุภาคีและความสัมพันธ์ในกรอบอาเซียน-อินเดีย ทั้งนี้ผู้แทนอินเดียยังดำรงตำแหน่งในองค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ อีกหลายตำแหน่ง ยิ่งไปกว่านั้นนายกรัฐมนตรีอินเดียยังมีบทบาทระดับสากลและได้รับการยอมรับจากต่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น รัฐบาลยังประสบความสำเร็จในการสนับสนุนธุรกิจต่างๆ รวมทั้งการสร้างฐานคะแนนนิยมในกลุ่มชนชั้นล่าง (ปัทมน์ ปญฺญวโรดม 2561)

สำหรับนโยบายที่รัฐบาลโมดีได้รับความนิยมน้อย นั่นก็คือ

(1) ไม่สามารถสร้างงาน 20 ล้านตำแหน่งตามที่สัญญาไว้ได้ (K.S. Venkatachalam 2019) เช่น งานของการรถไฟอินเดียที่เปิดรับสมัครประมาณ 63,000 ตำแหน่ง แต่มีผู้สมัครมากถึง 20 ล้านคน โดยในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2019 มีผู้หางานกว่า 30 ล้านคน (Soutik Biswas 2019 and Alyssa Ayres 2018) ซึ่งปัจจุบันประชากรอินเดียตกงานกว่า 18.6 ล้านคนและอีก 393.7 ล้านคนที่มีงานทำแต่คุณภาพชีวิตต่ำ ในการเลือกตั้งครั้งใหม่ สิ่งที่สำคัญกว่านโยบายอื่นนั่นก็คือ รัฐจะต้องผลักดันและปลดล็อกต่าง ๆ เพื่อให้บริษัทเอกชนสามารถสร้างงานให้กับพลเมืองอินเดียได้อย่างน้อย 10 ล้านงานต่อปี (BBC News 2019)

(2) นโยบาย“Make in India” ไม่สามารถเพิ่ม GDP ได้ตามที่ควร

(3) รัฐบาลไม่ประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อให้ประเทศกลายเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าทางการเกษตร ซึ่งชาวนาอินเดียประมาณ 600 ล้านคนยังอยู่ในสถานะที่ยากลำบาก มีหนี้สิน ส่งผลให้ชาวนาฆ่าตัวตายเป็นระยะๆ ปัจจุบันชาวอินเดียนกว่า 300 ล้านคนยังดำรงชีวิตด้วยเงินวันละไม่เกิน 1 ดอลลาร์และอินเดียก็เป็นบ้านของคนยากจนถึงร้อยละ 40 ของโลก ประชากรติดเชื้อเอชไอวีอันดับ 2 ของ

โลก (ฟาริต ซาการียา 2557, 176)

(4) ความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านยังไม่ประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะ ปากีสถาน ความขัดแย้งบริเวณพรมแดนส่งผลให้กลุ่มประเทศความร่วมมือเอเชียใต้ (SAARC) หยุดชะงักลง ซึ่งทำให้ปากีสถานมีความสัมพันธ์อันดีกับจีนและรัสเซียมากขึ้น ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างอินเดีย-จีนยังอยู่ในสถานะที่ไม่รุนแรงบานปลายและไม่อาจนำมาซึ่งสงครามระหว่างพรมแดนได้ แม้จะมีการเผชิญหน้ากันบ้างก็ตามเป็นบางครั้งบางคราว สำหรับนโยบายความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของโมดิ้นั้น มักถูกชาวอินเดียบางส่วนวิจารณ์ว่าใช้เวลาเดินทางไปต่างประเทศมากเกินไป แทนที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในประเทศ (ปัทมน ปัญจวิณิน 2561)

(5) พรรค BJP และรัฐบาลสนับสนุน RSS องค์การฮินดูสุดโต่งในหลายๆ นโยบาย เช่น การสั่งปิดโรงฆ่าวัวในรัฐอุตตรประเทศ การห้ามขายเนื้อวัวในรัฐต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีเหตุรุนแรงในชุมชน เช่น การรุมประชาทัณฑ์ชาวมุสลิม/จันทาล ปัญหาความปลอดภัยและการฆ่าข่มขืนสตรีและเด็ก ในมุมมองของชาวมุสลิมวิเคราะห์ว่า “คะแนนนิยมโมดิเริ่มต่ำลง โมดีคือ ผู้ดำเนินนโยบายเพื่อปกป้องวัวจากชาวมุสลิม ผู้ปกป้องหญิงสาวฮินดูจากการเข้ารับอิสลามและผู้สร้างวัดฮินดู ณ เมืองอโยธยาแทนที่ดินมัสยิดของชาวมุสลิมในยุคกลาง” (Michael Safi 2018)

รัฐบาลพรรคบีเจพีก็ยังมีการดำเนินงานที่ค่อนข้างน่ากังวล โดยเฉพาะเรื่องความไม่คืบหน้าใดๆ ในการทำความสะอาดแม่น้ำคงคา โครงการเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โครงการบ้านเอื้ออาทร รวมทั้ง การแก้ปัญหามลพิษในเมือง โดยเฉพาะกรุงนิวเดลีและกัลกัตตาอีกด้วย

โมติ: ฐานเสียงเดิมที่เริ่มสั่นคลอน

ตาราง 7: เปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของอินเดียปี 2009 และ 2014										
State	Chhattisgarh		Madra Pradesh		Rajasthan		Mizoram		Telangana*	
	11		29		25		1		17	
Party	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
BJP	10	10	16	27	4	25	0	0	-	1
INC	1	1	12	2	20	0	1	1	-	2
Other.										TRS11
TRS: Telangana Rashtra Samithi (f. 2001) *รัฐที่ 29 ก่อตั้งเมื่อ 2 มิถุนายน 2014 แยกจาก AP										
ที่มา: Information Bulletin: General Election 2014. LARRDIS (E&S) IB-4. pp. 3-4.										

ในตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า รัฐฉัตตีสครห์ (Chhattisgarh), รัฐมัตสยาประเทศ (Madra Pradesh), รัฐราชสถาน (Rajasthan), รัฐมิโซรัม (Mizoram) และรัฐเตลังคานา (Telangana) ซึ่งพื้นที่ทั้งหมดเหล่านี้เคยเป็นฐานเสียงของ INC ในการเลือกตั้งระดับชาติเมื่อปี 2009 แต่ต้องเสียที่นั่งให้กับพรรค BJP ในปี 2014 ส่วนรัฐมัตสยาประเทศ พรรค INC เคยได้ 12 ที่นั่งในปี 2009 แต่เหลือแค่เพียง 2 ที่นั่งในปี 2014 เห็นได้ว่า เสียงพรรค INC ตกไป 10 ที่นั่ง ในขณะที่พรรค BJP เคยได้เสียงสนับสนุนในปี 2009 เพียง 16 ที่นั่ง แต่ในปี 2014 ได้มา 27 ที่นั่ง ซึ่งเพิ่มจากเดิม 11 ที่นั่ง ส่วนในรัฐราชสถาน พรรค INC เคยได้สูงถึง 20 ที่นั่งในปี 2009 แต่ปี 2014 ไม่มี ส.ส. แม้แต่คนเดียว ขณะที่ 2009 ของพรรค BJP มีคะแนนเพียง 4 ที่นั่ง แต่ในปี 2014 ได้มาถึง 25 ที่นั่ง ซึ่งเพิ่มจากเดิม 21 ที่นั่ง ตัวเลขทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าความนิยมของ INC ดิ่งลงอย่างมากสำหรับการเมืองระดับชาติปี 2014

ในทางกลับกันผลการเลือกตั้งท้องถิ่นในปี 2018 ในพื้นที่ 5 รัฐดังกล่าวกลับสะท้อนให้เห็นว่า BJP ได้รับความนิยมน้อยลงเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะ “การดิ่งลง” ของคะแนนนิยมโมติ โดยเฉพาะการพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งระดับรัฐปี 2018 ให้กับ INC ในพื้นที่ 3 รัฐ “เขตพื้นที่หัวใจหลักรัฐภาษาฮินดี” (three Hindi heartland states)”

ได้แก่ รัฐฉัตตีสครห์, รัฐมัธยประเทศ และรัฐราชสถาน ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวคือฐานเสียงสำคัญของ BJP ในการเลือกตั้งระดับชาติปี 2014 เช่นกัน ดูได้จากตารางที่ 8 ดังนี้

ตาราง 8: เปรียบเทียบการเลือกตั้งระดับรัฐของอินเดียปี 2014 และ 2018										
State Party	Chhattisgarh 90		Madra Pradesh 203		Rajasthan 199		Mizoram 40		Telangana 119	
	2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018	2013	2018
BJP	49	15	165	109	163	73	0	1	5	1
INC	39	68	58	114	21	100	34	5	21	19
Other.							6*	26*	TRS63	TRS88
TRS: Telangana Rashtra Samithi (f. 2001) *MNS: Mizo National Front										
ที่มา: Information Bulletin: General Election 2014. LARRDIS (E&S) IB-4: 3-4.										

ในตารางที่ 8 ฉายให้เห็นว่าในรัฐฉัตตีสครห์ พรรค BJP เคยได้ 49 ที่นั่งในปี 2013 แต่ปี 2018 ได้แค่เพียง 15 ที่นั่ง ซึ่งลดไป 34 ที่นั่ง ขณะที่ INC ได้ 39 ที่นั่ง ในปี 2013 แต่ในปี 2018 ได้ 68 ซึ่งมากกว่าเดิมถึง 29 ที่นั่ง ส่วนในรัฐมัธยประเทศ พรรค INC ได้ 114 ที่นั่งในปี 2018 ขณะที่ปี 2013 ได้แค่เพียง 58 ที่นั่ง ส่วนพรรค BJP เคยได้คะแนนในปี 2013 สูงถึง 165 ที่นั่ง ขณะที่ปี 2018 ได้เพียง 109 ที่นั่ง เท่านั้นเอง สำหรับเขตรัฐราชสถาน พรรค BJP ได้ 163 ที่นั่งในปี 2013 ทว่าปี 2018 ได้เพียง 73 ซึ่งลดลง 90 ที่นั่ง ส่วนรัฐราชสถานนั้น พรรค INC ได้คะแนนสูงถึง 100 ที่นั่ง ในปี 2018 ในขณะที่ปี 2013 นั้นได้เพียง 21 ที่นั่ง ซึ่งเพิ่มมาจากเดิมประมาณ 79 ที่นั่ง ส่วนพรรค BJP ได้คะแนนในปี 2018 เพียง 73 ที่นั่ง ต่างจากปี 2013 ซึ่งได้รับคะแนนสูงถึง 163 ที่นั่ง ซึ่งคะแนนตกจากเดิมมากถึง 90 ที่นั่งเลยทีเดียว สำหรับการเลือกตั้งระดับรัฐในปี 2018 สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของนโยบายต่างๆ ที่โมดีได้ประกาศไว้ โดยเฉพาะ “กลุ่มเกษตรกร” ซึ่งมีประมาณร้อยละ 60 ของประชากรอินเดีย นโยบาย “โมดิแคร์” (Modicare)³ นั้นยังคงถูกจับตามองเป็นพิเศษในฐานะ

3 โมดิแคร์คือ การทุ่มงบประมาณมหาศาลของรัฐบาลนเรนทรา โมดี โดยมีเป้าหมายเพื่อสวัสดิการ

โครงการประกันสุขภาพที่ใหญ่ที่สุดในโลกเพื่อช่วยเหลือชาวอินเดียกว่า 500 ล้านคน ด้วยวงเงินการรักษาคอขวดละ 500,000 รูปี แม้เริ่มใช้แล้วใน 40 เมือง แต่ยังต้องการงบประมาณอีกมหาศาลในการช่วยเหลือให้ครอบคลุมทั้งประเทศ (ประชาชาติธุรกิจ, 2018) อีกทั้งการพ่ายแพ้การเลือกตั้งระดับรัฐ ของ ส.ส. NDA ในเขตของรัฐมหาราษฏระและรัฐอุตตรประเทศ ซึ่งเป็นฐานเสียงหลักของ BJP นั้นแสดงให้เห็นว่า ความร่วมมือกันของพรรคฝ่ายค้านเริ่มมีพลัง กอปรกับกระแส “ภารกิจแห่งการต่อต้าน” (Anti-Incumbency) เริ่มส่งผลกระทบต่อคะแนนนิยมของพรรค BJP มากขึ้นเรื่อยๆ (ปัทมน์ ปัญจวิณิน 2561)

โมติ: ความหวังครั้งใหม่ในทางการเมือง

รัฐบาลโมติประกาศนโยบาย “อินเดียใหม่ (New India) ภายในปี 2022” ในวันที่ 15 สิงหาคม 2017 นโยบายสำคัญคือ ต้องการจะสื่อให้เห็นว่า “BJP ขอเวลาอีก 1 สมัยในฐานะรัฐบาล” เพื่อนำอินเดียสู่ประชาคมโลก ซึ่งเป็นอินเดียที่รุ่งเรือง เข้มแข็งและมั่นคงในเวทีโลก ประชาชนมีความเท่าเทียมกันสตรีและเยาวชนมีโอกาที่จะทำตามความฝัน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มีบทบาทในการสร้างชาติ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า คนอินเดียทุกคนมีที่อยู่อาศัย ไฟฟ้า น้ำประปา สังคมปราศจากความแตกต่างทางชนชั้น วรณะ ศาสนา การก่อการร้าย การคอร์รัปชัน มีการปกครองและบริหารบ้านเมืองอย่างมีธรรมาภิบาล มีประสิทธิภาพและโปร่งใส สำหรับแนวทางที่จะนำไปสู่อินเดียใหม่คือ (1) การเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยซึ่งเป็นระบบที่มอบโอกาสและสิทธิที่เท่าเทียมให้กับทุกคน (2) การละทิ้งทัศนคติ “อะไร

ทางการแพทย์ ซึ่งสามารถเข้าถึงประชาชนอินเดียกว่า 500 ล้านคนด้วยงบประมาณสนับสนุนให้กับรัฐต่างๆ ปีละ 1,600 ดอลลาร์นเรนทรา โมตีได้กล่าวว่า “เราต้องการเข้าถึงคนยากจนโดยตรงแบบเคียงปาเคียง” (The Guardian 2018) โมตีแคร์มีวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ เช่น คนจนจะได้รับผลประโยชน์เป็นลำดับแรก มีการดำเนินนโยบายทางการเงินร่วมกันทั้งรัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลกลาง การรักษายาบาลมีผลต่อสถานประกอบการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน มีการใช้ระบบดิจิทัลเข้ามาบริหารจัดการ เป็นต้น (Luara Downey 2018)

ก็ได้” ของคนอินเดีย แล้วมายึดถือทัศนคติ “เราเปลี่ยนแปลงทุกอย่างได้” ผ่านการอุทิศตนและการทำงานหนักและ (3) ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจเพื่อเดินไปสู่อินเดียใหม่นอกจากนี้โมดีพยายามนำเสนอนโยบายอันโด่งดังเพื่อเรียกคะแนนในการเลือกตั้งปี 2019 คือ “Bharat Jodo” ความร่วมมือร่วมใจของชาวอินเดีย (United India) อีกด้วย (ปัทมน ปัญจวิณี 2560) กระนั้นหลายคนก็เริ่มไม่ชอบนโยบายต่างๆ ของโมดี แต่เมื่อเทียบกับราหุล คานธี ผู้นำนักของการเป็นรัฐบาลต่อในสมัยหน้าก็ยังถูกชี้ไปยังโมดี แนวคิดดังกล่าวตรงกับคำให้สัมภาษณ์ของศาสตราจารย์ปัทมินี โกลาท บาลาราม (Prof. Padmini Tolat Balaram) จากศานตินิเกตัน ประเทศอินเดีย ซึ่งท่านมองว่า “การเป็นอยู่ของโมดีนั้นสามารถเข้าถึงชนชั้นล่างได้จริง มีความเป็นผู้ใหญ่และจริงจังในการทำงาน ภาพของโมดีคือ สุขุม เรียบง่ายและสามารถเอาชนะใจชนชั้นล่างได้ดีกว่าราหุล คานธี” (Padmini Tolat Malaram 2019)

การเดินหมากครั้งใหม่ของพรรค INC

ราหุล คานธี มีคะแนนนิยมในระดับต่ำ ผู้นำพรรคการเมืองฝ่ายค้านบางคนไม่สนับสนุนราหุล คานธีเป็นนายกรัฐมนตรี หากชนะการเลือกตั้งปี 2019 แต่ในฐานะทายาททางการเมือง ราหุลก็ยังมีต้นทุนดีกว่าคนอื่นๆ ไม่ต่างจากสำนักข่าว Indian Today ซึ่งได้ตั้งโจทย์เมื่อปี 2018 ว่า “ใครเหมาะสมเป็นผู้นำแทนโมดี” ซึ่งผลสำรวจดังกล่าวระบุว่า “ราหุล คานธีเหมาะสมร้อยละ 46 ขณะปริยานกา คานธี (Priyanka Gandhi Vadra)⁴ น้องสาวมีคะแนนนิยมเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นเอง” กระนั้น ปริยานกา คานธี ก็ยังเป็นหมากสำคัญในการเรียกศรัทธาของพรรค INC กลับคืนมา ด้วยการถูกแต่งตั้งเป็นเลขาธิการพรรค INC ในเขตพื้นที่ฝั่งตะวันออกของรัฐอุตตรประเทศเมื่อ

4 ปริยานกา คานธี วัจฉา เกิดเมื่อ 12 มกราคม 1972 อายุ 47 ปี เป็นนักการเมืองสังกัดพรรค INC ประจำเขตอุตตรประเทศตะวันออก เธอเป็นน้องสาวของ ราหุล คานธี ลูกสาวของราจีฟ-โชเนีย คานธีและหลานของอินทิดา คานธี จบการศึกษาทางด้าน จิตวิทยาในระดับปริญญาตรีและจบทางด้านพุทธศึกษาระดับปริญญาโท จากมหาวิทยาลัยเดลี (Delhi University, India)

ปลายเดือนมกราคม 2019 ที่ผ่านมา ปริยานกา คานธีตัดผมสั้น แต่งชุด紗หรี ซึ่งเป็น
เสมือนภาพตัวแทนของอินทรา คานธี ซึ่งเป็นคุยนยาของตนเอง (Iain Marlow 2019)

Michael Kugelman นักวิชาการอาวุโสจากสมาคมเอเชียใต้ ศูนย์ Woodrow
Wilson แห่งกรุงวอชิงตัน ดีซี มองว่า “ปริยานกา คานธี อาจเป็นพลังขับเคลื่อน
สำคัญของพรรค INC เนื่องจากภาวะความเป็นผู้นำและบุคลิกภาพอันโดดเด่นของ
เธอนั้นค่อนข้างชัดเจน ซึ่งสิ่งนี้ไม่มีอยู่ในตัวของราหุล คานธี หากเกมส์นี้ลู่ล่ง แน่นอน
เป็นการโค่นล้มความนิยมของโมดีได้ไม่ยาก” การเดินทางครั้งนี้มีนัยยะสำคัญที่พอ
จะอธิบายได้ว่า พรรค INC อาศัยราหุล คานธีเพียงคนเดียวไม่ได้อีกต่อไป ลำพังราหุล
เพียงคนเดียว ไม่สามารถเรียกคะแนนนิยมเหนือโมดีได้อย่างแน่นอน

กระนั้น การเปิดตัวในฐานะผู้นำทางการเมืองพรรค INC ของปริยานกา คานธี
กลับเป็นช่องโหว่และส่งผลให้ BJP มีการวิพากษ์ใน 2 ประเด็นหลักๆ คือ (1) พรรค
INC ไม่เคยก้าวพ้นวังวนของสายตระกูลการเมืองเนห์รู-คานธี (2) โรเบิร์ต วาดรา
(Robert Vadra) สามีของปริยานกา คานธี ถูกวิพากษ์ด้วยข้อหาซื้อขายที่ดินด้วยเส้น
สายทางการเมืองในราคาที่ต่ำกว่าท้องตลาด (Iain Marlow 2019) จนกระทั่งบาง
ส่วนของพรรค BJP พยายามทำลายฐานเสียงของเธอด้วยการกล่าวว่า “ภรรยาของ
หวัชโมย” ซึ่งพวกเขามองว่า “ปริยานกา ไม่ได้มีอิทธิพลอะไรกับเขตเลือกตั้งของเรา
ทำไมเธอต้องมีอิทธิพลกับพวกเราด้วย ทั้งๆ ที่สามีของเธอคือ หวัชโมย เธอจะรู้ว่า
คนอื่นเคยปฏิบัติกับภรรยาหวัชโมยอย่างไร” หลังจากปริยานกา คานธีลงพื้นที่เพื่อ
เยี่ยมครอบครัวที่ถูกโจมตีโดยกลุ่มก่อการร้าย เธอให้สัมภาษณ์ว่า “การเลือกตั้งครั้งนี้
คือ การปกป้องประเทศอันเป็นที่รักของพวกเราและประเทศที่เราศรัทธา ประเทศที่จะ
ทำให้พวกเราทุกคนเท่าเทียมกัน อิสระที่จะนำเสนอและปฏิบัติในเรื่องของความเชื่อ”
(The Hindu 2019) อย่างไรก็ตาม เกมการเมืองครั้งนี้คือ การทวงคืนพื้นที่ทางการเมือง
ของพรรค INC ในรัฐอุตตรประเทศซึ่งพรรค INC คาดหวังว่าจะได้ 40 ที่นั่งอย่าง
ที่เคยได้รับในอดีต (Anand Kochukudy 2019)

สนามประลองการเมืองปี 2019

การเลือกตั้ง 2019 นี้ พรรค INC หวังจะกู้ฐานเสียงกลับมา ในขณะที่ BJP ก็หมายจะสานต่อเวทีการเมืองในฐานะรัฐบาล ทว่า เฟิงพ่ายแพ้การเลือกตั้งระดับรัฐ ซึ่งอาจเป็นกลางร้ายสำหรับ BJP ในเวทีเลือกตั้งปี 2019 นี้ กระนั้น ทางออกคือ แต่ละพรรคต้องจัด “นโยบายไม่ได้ดี” ออกมาเพื่อเอาชนะใจประชาชน ด้วยเหตุนี้ทั้งสองพรรคใหญ่จึงนำเสนอนโยบายต่างๆ ตามตารางที่ 9 ดังนี้

ตาราง 9: เปรียบเทียบนโยบายทางการเมืองของ BJP และ INC ปี 2019	
BJP: Bharatiya Janata Party	INC: Indian National Congress Party
“Double Farmer Incomes” ยกระดับผลผลิตทางการเกษตรให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายในปี 2022 และร่างกฎหมายเงินบำนาญให้แก่เกษตรกรทั้งรายใหญ่และรายย่อย	“Nyuntam Aay Yojana” นโยบายรัฐสวัสดิการใช้ในการสนับสนุนหญิงยากจนแต่ละครอบครัวปีละ 72,000 รูปีและ Kisan Budget สนับสนุนทางด้านการเกษตรทุก ๆ ปี
“Secondary Schools” สนับสนุนงบประมาณ 1 พันล้านรูปีเพื่อยกระดับการศึกษาระดับมัธยม เปิดช่องทางในการเข้าถึงวิศวกรรมศาสตร์ / กฎหมาย / การบริหาร / เปิดศูนย์คลังสมองและนวัตกรรมทุกหัวเมือง	“Seva Mitra” เน้นให้รัฐบาลส่วนภูมิภาคสร้างงาน 1 ล้านงานในพื้นที่เมืองและชนบท / สร้าง 4 แสงงานสำหรับรัฐบาลกลางก่อนมีนาคม 2020 / สร้าง 2 ล้านงานสำหรับรัฐบาลท้องถิ่น
“Pucca” นโยบายอำนวยความสะดวกเรื่องบ้าน น้ำ ท้องน้ำ แก๊สหลอดไฟ และบัญชีธนาคารสำหรับทุกครัวเรือน แก้ปัญหาความยากจนภายในปี 2024	“Free Land” ให้ที่ดินสำหรับผู้อยู่ไม่มีบ้านเป็นของตนเองเพื่อสร้างบ้านเรือน
“Healthcare Centers” สร้างศูนย์สุขภาพ 150,000 แห่งทั่วประเทศ / สร้าง 75 วิทยาลัยทางการแพทย์ / เฉลี่ยแพทย์ต่อประชากร 1: 1,400 คน	“Healthcare” รับรองการเข้าถึงการบริการทางด้านสุขภาพ / บริการวินิจฉัยโรคและฟิรคำรักษาพยาบาล
“J&K Policy” ให้สิทธิพิเศษในการดูแลประชาชนในพื้นที่แห่งนี้เป็นพิเศษเพื่อให้เกิดสันติภาพตามกฎหมายรัฐธรรมนูญมาตรา 370 และ 35A และให้การสนับสนุนงบประมาณในพื้นที่เพื่อการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว	
ที่มา: Nishtha Gupta. India Today. April 8, 2019.	

จะเห็นได้ว่า นโยบายของทั้งสองพรรคนั้นแตกต่างและคล้ายคลึงกัน ไม่ว่าจะเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งทางพรรค BJP มุ่งเน้นเกี่ยวกับจัดการเรื่องระบบเกษตรกร การศึกษา อำนวยความสะดวกการดำรงชีวิตของประชาชน สร้างศูนย์สุขภาพ ในขณะที่พรรค INC มุ่งเน้นการสนับสนุนสตรียากจน สร้างงาน ให้ที่ดิน และการเข้าถึงทางด้านสุขภาพ กระนั้นสิ่งที่น่าสนใจคือ ทั้งสองพรรคมีนโยบายจัดการปัญหาในรัฐจัมมูและแคชเมียร์ไม่ต่างกันนั่นก็คือ “J&K Policy” ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสันติภาพในพื้นที่ดังกล่าว จะเห็นได้ว่า หลังการเลือกตั้ง สิ่งแรกที่รัฐบาล

นเรนทรา โมตีจัดการนั้นก็คือ แก้ปัญหาเรื้อรังในรัฐจัมมู และแคชเมียร์ โดยประกาศ ยกเลิกกฎหมายรัฐธรรมนูญอินเดียมาตราที่ 370 และ 35 A ส่งผลให้รัฐจัมมูและ แคชเมียร์กลายเป็น “ดินแดนสหภาพ” การตัดสินใจครั้งใหม่ของราม นาถ โกวินท์ (Ram Nath Kovind) ประธานาธิบดีอินเดียและนเรนทรา โมตี นายกรัฐมนตรีของ อินเดียส่งผลให้ “ลาดัคห์” เป็น “ดินแดนสหภาพ” ที่ไม่มีสถานิติบัญญัติภายในของ ตนเองและแยกออกจากรัฐจัมมูและแคชเมียร์ไปโดยปริยายและรัฐจัมมูและแคชเมียร์ ก็มีสถานภาพเป็น “ดินแดนสหภาพ” ที่มีสถานิติบัญญัติเป็นของตนเอง ซึ่งสามารถ จัดการเลือกตั้งและมีรัฐบาลท้องถิ่นเป็นของตนเอง ไม่ต่างจากเดลี (National Capital Territory of Delhi) และพอนดิเชอร์รี (Pondicherry)

มาตรการดังกล่าวที่พรรคการเมืองทั้งสองของอินเดียนำเสนอ ไม่ว่าพรรค BJP หรือพรรค INC เกี่ยวกับสถานะของจัมมูและแคชเมียร์นั้นมิผลให้เกิดความรุนแรง ภายใต้อาณัติหลักเสียไม่ได้ ซึ่งการดำเนินนโยบายครั้งนี้อินเดียมองว่า (1) เป็นการ รักษาความเสถียรภาพและความมั่นคงภายในรัฐโดยเฉพาะความเสี่ยงของประเทศที่ ต้องเผชิญกับความไม่สงบมาอย่างยาวนานนับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากประเทศอังกฤษ ในปี 1947 (2) เพื่อความง่ายตายในการดำเนินการในพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาความมั่นคง ระดับชาติ (3) เพื่อสร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นในพื้นที่ โดยเฉพาะกรณีของเด็กและ สตรี นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายโอกาสและยกระดับเรื่องปากท้องของผู้คนในพื้นที่ เพื่อแก้ปัญหาความยากจน เพราะปัจจุบันระบบเศรษฐกิจในพื้นที่ ส่วนมากถูกผูกขาด โดยกลุ่มทุนและนักการเมืองท้องถิ่น ตลอดจนผู้มีแนวคิดสุดโต่งในพื้นที่ นอกจากนี้ยัง ถือเป็นการช่วยเหลือผู้คนรับมือและเอาชนะกลุ่มผู้ก่อการร้ายด้วย (4) เพื่อสร้างความ เป็นปึกแผ่นและความเท่าเทียมของผู้คนในชาติ ซึ่งรัฐไม่จำเป็นต้องให้สถานะพิเศษแก่ พื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดภายใต้นิยามแห่งคำว่าชาตินั้นก็คือ “หนึ่งชาติ หนึ่งธง” (One Nation One Flag) (อับดุลเราะฮมาน มูเก็ม 2019)

ผลที่เกิดขึ้นหลังจากรัฐบาลโมตีเปลี่ยนสถานะของจัมมูและแคชเมียร์นั้น สามารถเห็นได้ชัดคือ กองกำลังอินเดียเข้าไปควบคุมพื้นที่กว่า 900,000 นาย นอกจาก

นี้ยังมีผลกระทบในอนาคตดังนี้ (1) กฎหมายที่ดินสามารถอนุญาตให้บุคคลภายนอก รัฐเข้ามาทำการซื้อขายได้ (2) เปิดโอกาสให้นักลงทุนและโครงการพัฒนาต่างๆ เข้ามาในพื้นที่ได้โดยง่าย (3) กลุ่มบัณฑิตเดิมนั้นที่เคยอยู่ในพื้นที่จัมมูและแคชเมียร์สามารถกลับเข้ามาได้ (4) เปิดพื้นที่และให้โอกาสคนนอกเข้ามาทำงานข้างในพื้นที่ รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐและบุคคลอื่น (5) ผู้หญิงชาวแคชเมียร์จะไม่เสียสิทธิ์หากมีการแต่งงานกับคนนอกรัฐ (6) ประชาชนในลาดักห์จะรู้สึกปลอดภัยและปลอดภัยจากภัยคุกคามของชาวแคชเมียร์มากขึ้นและ (7) อัตลักษณ์ท้องถิ่นของมุสลิมแคชเมียร์อาจถูกคุกคามจากนโยบายดังกล่าว เมื่อสถานะดังกล่าวของรัฐจัมมูและแคชเมียร์เปลี่ยนไป ปากีสถานจึงพยายามใช้การเมืองระหว่างประเทศกดดันอินเดียเพื่อจะบอกให้ประชาคมโลกรับรู้ ว่า “อินเดียละเมิดข้อกฎหมายระหว่างประเทศและไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การสหประชาชาติที่มีมติไว้” ในขณะที่อินเดียมองว่า “แคชเมียร์คือปัญหายภายใน และไม่ต้องการบุคคลที่สามมาเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยเจรจา” (อับดุลเราะฮมาน มูเก็ม 2019)

นโยบายทั้งหมดเหล่านี้เป็นเพียงตัวชี้วัดระยะแรกของทั้งสองพรรคการเมือง อย่างไรก็ตาม พรรค INC ก็ยังไม่ใช้ตัวเลือกสุดท้ายของประชาชนอินเดีย หากว่าที่ผู้นำของพวกเขา คือ ราहुล คานธี แต่การเมืองปี 2019 ยังพอมีทางออกของพรรค INC คือการวางนายกรัฐมนตรีนกลางมาสานต่อนโยบายพรรค ในทางกลับกัน พรรค BJP ต้องมุ่งเน้นการสร้างงานเพราะฐานชาวอินเดียนอกงานกันเป็นจำนวนมาก กระนั้น สมรภูมิครั้งนี้ก็ยังถือเป็น “เรื่องท้าทาย” อยู่ดี

ความน่าจะเป็นที่ (อาจ) เป็นไปได้ของการเมืองอินเดีย

ผลสำรวจของ India Today and Karvy Insights Mood of the Nation polls สรุปว่า การเลือกตั้งในปี 2019 พรรค BJP และสหายพรรคร่วมจะได้เสียงสนับสนุนเพียง 237 ที่นั่ง ซึ่งจะลดลงเกือบ 100 ที่นั่ง ขณะที่พรรครัฐบาลต้องได้ 273 ที่นั่งจาก 543 ที่นั่ง ซึ่งต้องการอีก 36 ที่นั่ง ขณะที่พรรค INC ต้องการเพียง 166 ที่นั่งและ

พรรคอื่นๆ อีกประมาณ 140 ที่นั่งซึ่งเป็นพรรคร่วมที่ต้องการ “หยุดโมดิ” จะเห็นได้ว่านโยบายรณรงค์ของพรรคฝ่ายค้านในการเลือกตั้ง 2019 คือ “ทำทุกวิถีทางเพื่อหยุดโมดิ” (K.S. Venkatachalam 2019) หน้า 33 สวาตี จาตุรวดี (Swati Chaturvedi) ได้นำเสนอบทวิเคราะห์ของชาชี ทารู (Shashi Tharoor) นักเขียน นักพูดและนักการเมืองพรรค INC เขตทิวรวานานทาปูราม รัฐเกรละ (Thiruvananthapuram, Kerala) ซึ่งได้คะแนนในการเลือกตั้งปี 2014 ประมาณ 297,806 และในปี 2009 ประมาณ 326,725 คะแนน ซึ่ง ชาชี ทารู กล่าวว่า “ผมไม่ลังเลเลยที่จะบอกว่า โมดิจะไม่ได้เป็นรัฐบาลในปี 2019 อีกต่อไปเพราะมีเหตุผลเชิงสถิติเป็นตัวประจักษ์ ซึ่งเราเห็นว่า โมดิเริ่มหมดความน่าเชื่อถือลงในพื้นที่ส่วนต่าง ๆ ของอินเดีย โดยเฉพาะในเขต “พื้นที่ใจกลางของรัฐภาษาฮินดี” กับการเลือกตั้งระดับรัฐที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้การเลือกตั้งปี 2019 นี้ คะแนนเสียงพรรค BJP จะลดลงกว่าเดิม ซึ่งจะอยู่ที่ประมาณเพียง 145-180 ที่นั่งเท่านั้นเอง”(Swati Chaturvedi 2019)

แน่นอน การทำให้ความนิยมของโมดิหมดลงในปี 2019 นั้นเริ่มเห็นได้ชัดเจนขึ้นด้วยการทะคะแนนนิยมให้พรรค INC ในการเลือกตั้งระดับรัฐปี 2018 (K.S. Venkatachalam 2019) จนกระทั่งมีสื่อบางสำนักนำเสนอว่า ตอนนี้อิสรภาพของรัฐบาลโมดิเริ่มกระจายไปยังส่วนต่างๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นชนชั้นรากหญ้า กลุ่มเกษตรกร ชนชั้นกลาง นักธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ รวมไปถึงกลุ่มดาลิต⁵ เมื่อเป็นเช่นนั้น พรรค INC อาจกลับมาเป็นรัฐบาล หากพรรค INC จัดตั้งพรรคร่วมรัฐบาล นายกรัฐมนตรีอาจไม่ใช่ราหุล คานธี แต่จะเป็นพี. ชิดามบาราม (Palaniappan Chidambaram) อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง” ในมุมมองของสื่ออย่าง Rediff News มองว่า “พี. ชิดามบาราม คือ ผู้มีบุคลิกทุกอย่างที่อินเดียต้องการในขณะนี้ วิสัยทัศน์และคุณวุฒิ ทักษะการพูดอันเก่งกาจ หลักแหลมในการถกเถียง มีความ

5 กลุ่มดาลิต หรือ จัณฑาล คือ กลุ่มชนชั้นล่างของสังคมอินเดีย พูดอีกนัยหนึ่งคือ มีวรรณะที่ต่ำที่สุด ซึ่งกลุ่มนี้มักถูกกีดกันทางสังคม เช่น ห้ามใช้น้ำดื่ม ห้ามเข้าวัด หรือ ห้ามใช้ถนนร่วมกับบุคคลที่มีวรรณะสูงกว่า ดูเพิ่มเติม บวร โทศรีแก้ว (2559) “ศึกวรรณะอินเดียยุคใหม่ ยอมลดชั้นเพื่อให้อยู่รอด” ไทยรัฐออนไลน์ 28 กุมภาพันธ์ 2559, Retrieved April 10, 2019, from <https://www.thairath.co.th/content/583152>

คิดเท่าทันยุคสมัย มีวิถิแห่งการปฏิรูปและขยับชั้นแข็งในการทำงาน ที่สำคัญว่านั่นคือ เขามีพร้อมทุกอย่างในสิ่งที่ราหุลไม่มี ซิดามบารามมีวิสัยทัศน์ทางการเมืองไม่ต่างจากอดีตผู้นำคนอื่น ๆ ของพรรค ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือเงื่อนไขสำคัญสำหรับ INC ในเวลานี้” (Srinivasa-Raghavan 2019)

ไม่ใช่เรื่องแปลกที่ ซิดามบาราม จะเป็นนายกรัฐมนตรี เพราะสถานะของนายกรัฐมนตรีของ INC ต่างเคยเป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมาก่อนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็น (1) โมราจี ดีซัย (Morarji Desai) ในปี 1969 และเป็นนายกรัฐมนตรีปี 1977 (2) จรึงห์ ซิงห์ (Charan Singh) เป็นรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรีในปี 1979 (3) วี พี ซิงห์ (V.P. Singh) ก็เป็นรัฐมนตรีในปี 1987 และนายกรัฐมนตรีปี 1989 และ (4) มาน โมฮัน ซิงห์ (Man Mohan Singh) เป็นรัฐมนตรีปี 1991 และเป็นนายกรัฐมนตรีในปี 2004” หากราหุล คานธีต้องการกู่หน้าพรรค INC ให้กลับมาเป็นรัฐบาล อาจต้องเลือก ซิดามบาราม ขึ้นมาเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งไม่ต่างจาก โซเนีย คานธี เคยเลือก มาน โมฮัน ซิงห์ มาเป็นนายกรัฐมนตรี จะเห็นได้ว่า พรรค INC ในยุคนี้อาจต้องพึ่ง “นายกรัฐมนตรีจำเริญ” (Accidental Prime Minister) เพื่อเรียกศรัทธาทางการเมืองของพรรคกลับคืนมา (Srinivasa-Raghavan 2019) แนวคิดนี้ก็ได้รับการสนับสนุนจากมุฮัมมัด ฟาฮีม (Muhammad Faheem) นักวิชาการชาวอินเดีย วิทยาลัยนานาชาติ ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเคยแลกเปลี่ยนกับผู้เขียนว่า “พรรค INC จะกลับมาอีกครั้งภายใต้เงื่อนไขคือ ต้องหาทายาททางการเมืองที่มีภาวะความเป็นผู้นำ มาเป็นตัวแทนของพรรคเพื่อจัดตั้งรัฐบาลในฐานะ “นายกจำเริญ” และตำแหน่งนั้น ราหุล คานธี ไม่ใช่คำตอบสุดท้าย” (Muhammad Faheem 2019)

สำหรับสื่ออย่าง India Today ก็นำเสนอความเห็นของซานเจ ญฮา (Sanjay Jha) โฆษกประจำพรรค INC ว่า “เอาเข้าจริงพรรค INC ก็ไม่ได้ยืนยันว่าใครจะเป็นนายกรัฐมนตรี หากพรรคจัดตั้งพรรคร่วมรัฐบาลในการเลือกตั้งปี 2019 ผู้เหมาะสมที่สุดในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคือ พี. ซิดามบาราม” (India Today Web Desk 2018) ไม่ต่างจากมุมมองของชาชี ทารู (Shashi Tharoor) ซึ่งให้สัมภาษณ์เมื่อ

30 ธันวาคม 2561 ว่า “หากพรรค INC ได้รับเสียงข้างมากในการเลือกตั้งปี 2019 ราหุล คานธี เหมาะสมที่สุดในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หากเป็นรัฐบาลผสม อาจต้องหาตัวแทนในการทำหน้าที่ดังกล่าว” (India Today 2018) ส่วนมุมมองของพี. ซิดามบาราม นั้นนำเสนอว่า “การเลือกตั้งในครั้งนี้ เราจะต้องไม่พลาดในการวางกลยุทธ์อย่างปี 2014 เพราะเป้าหมายของเราคือ ต้องการหยุดโมดี” (Faking News 2018)

คำตอบสุดท้ายของพรรคการเมืองคือ การรักษาจุดยืนและอุดมการณ์ทางการเมือง หากพรรค INC คลิปมเหล่านี้ได้ ก็จะทำให้กลับมาเป็นพรรคการเมืองอันดับแนวหน้าของอินเดียอีกครั้งหนึ่งอย่างแน่นอน (Srinivasa-Raghavan 2019) ทางด้าน Swaminathan A Aiyar ได้กล่าวถึงการเลือกตั้งในปี 2019 ว่า “โอกาสที่ไม่ดีและราหุลจะเป็นนายกรัฐมนตรี 50 ต่อ 50” สาเหตุที่ไม่ดีจะได้กลับสู่อำนาจเพียงร้อยละ 50 เพราะว่า โมดีเคย “ขายฝัน” ให้กับประชาชนในปี 2014 ว่าจะจัดการภาครัฐและพัฒนาเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างงาน ซึ่งในความเป็นจริงนั้นไม่สามารถทำได้จริง กอปรกับกระแสต่อต้านโมดีเริ่มชัดขึ้นด้วยการเลือกตั้งระดับรัฐปี 2017 และ 2018 จะเห็นได้ว่าคะแนนนิยมของพรรค BJP นั้นเริ่มดิ่งลงซึ่งเป็นเรื่องไม่ยากที่โมดีจะพ่ายแพ้การเลือกตั้งในปี 2019 (Swaminathan A Aiyar 2019) หากโมดีไม่สามารถตอบโต้ภัยพลเมืองอินเดีย โดยเฉพาะการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การเลือกตั้งในปี 2019 ก็คงยากที่จะกลับสู่อำนาจอย่างเดิม

บทส่งท้าย : ความเป็นจริงจากสนามประลอง “เลือกตั้ง” ปี 2019

สุดท้ายของการเมืองอินเดียก็ถึงจุดสิ้นสุดเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2019 หลังจากมีการนับคะแนน ซึ่งผลปรากฏว่า ความนิยมของพรรค BJP ยังคงมีมนต์ขลังและได้รับการคัดเลือกให้เป็นรัฐบาลในสมัยที่สอง ซึ่งคู่นี้ได้จากตารางที่ 10 ดังนี้

ตาราง 10: ผลการเลือกตั้ง ส.ส. อินเดีย (Lok Sabha)			
Indian Political Parties	EST.	2014	2019
BJP: Bharatiya Janata Party	1980	282	303
INC: Indian National Congress	1885	44	52

แม้ก่อนการเลือกตั้งในปี 2019 โมดีจะอยู่ในสถานะเสี่ยงต่อการหล่นร่วงจากเก้าอี้นายกรัฐมนตรีเนื่องจากพ่ายแพ้เลือกตั้งระดับรัฐ กอปรกับการดำเนินนโยบายหลายอย่างค่อนข้างล้มเหลวและไม่ได้รับการตอบรับเท่าที่ควร กระนั้น สมรภูมิการเลือกตั้งของอินเดียก็ยากที่จะคาดเดาได้เสมอ เมื่อผลการเลือกตั้งในปี 2019 กลับพบว่า โมดีได้รับคะแนนนิยมมากกว่าการเลือกตั้งปี 2014 ด้วยการชนะอย่างถล่มทลาย กล่าวคือ พรรค BJP ได้ 303 ที่นั่ง ในขณะที่ปี 2014 ได้เพียง 282 ที่นั่ง ซึ่งสูงกว่าเดิมประมาณ 21 ที่นั่ง ส่วนพรรค INC ได้เพียง 52 ที่นั่ง ขณะที่ปี 2014 ซึ่งได้คะแนนประมาณ 44 ที่นั่ง ซึ่งมากกว่าเดิมประมาณ 8 ที่นั่ง กระนั้นก็ไม่สามารถทำให้พรรคการเมืองเก่าแก่อย่าง INC สามารถเรียกความศรัทธากลับคืนมาได้ นอกจากนี้ ราหุล คานธี ผู้นำพรรค INC ก็แพ้การเลือกตั้งของตนเองให้กับสมรติ อีรานี (Smriti Irani) ในเขตอเมติ (Amethi) ในขณะนั้นเรนทรา โมดี ผู้นำพรรค BJP เอาชนะการเลือกตั้งครั้งนี้ในเขตวารานาสี (Varanasi) (BBC News 2019) สำหรับความพ่ายแพ้ของราหุล คานธี ทำให้เจ้าตัวต้องออกมายอมรับความพ่ายแพ้ดังกล่าวแล้วบอกว่า “สาธุภาวะชนคือ ผู้ซัด และแน่นอน ผู้ซัดย่อมเป็นผู้ทำการซัดอย่างชัดเจนที่สุด” (Michael Safi 2019)

นักวิเคราะห์มองว่า ปัจจัยหลักที่ทำให้โมดีชนะการเลือกตั้งปี 2019 มีดังนี้

(1) “Brand Modi” การกลับมาของโมดีในครั้งนี้เพราะชาวอินเดียไว้วางใจเรนทรา โมดีมากกว่าราหุล คานธี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบทั้งสองแล้วนั้น ประชาชนส่วนมากย่อมเลือกโมดี เพราะการสู้ชีวิตของโมดีในฐานะ “ลูกชายเจ้าของร้านชาผู้ยากจน” ย่อมมีผลต่อการสนับสนุนจากกลุ่มคนรากหญ้าของอินเดีย ในขณะที่ราหุล คานธี

นั้นมาจากสายตระกูลชนชั้นสูงของประเทศ ซึ่งชาร์รู ปรักญา (Charu Pragya) โฆษกประจำพรรค BJP ได้กล่าวว่า “สายตระกูลคนธำมาจกครอบครัวที่เพียบพร้อม พวกเขาคอใจในสถานที่ที่เขาคอศัยอยู่ พวกเราหลงใหลชีวิตและวันว่างของพวกเขา พวกเขาคอไม่ใช่เด็กที่คอมาริมท้องถนน พวกเขาคอต้องการจะเปลี่ยนแปลงอะไรเลย ในขณะคอมีดี การเปลี่ยนแปลงนั้นมาจากตัวตนภายในของเขา” คอมีดีจึงมีภาพตัวแทนทางการเมืองที่ชัดเจนกว่าราหุลในฐานะผู้ว่าการรัฐคุชราตและอดีตนายกรัฐมนตรีในปี 2014 (Prabhash K Dutta 2019)

(2) การสนับสนุนของกลุ่มชนชั้นล่าง โดยเฉพาะเครือข่ายพรรคการเมืองสังกัดภายใต้กลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหลายในประเทศอินเดีย ซึ่งคอมีดีสามารถรวบรวมและเข้าถึงกลุ่มคนเหล่านี้ได้ จนกระทั่งคอมีดีได้รับการกล่าวขานในฐานะผู้นำทางการเมืองที่มีผลต่อการขับเคลื่อนอินเดียโดยเฉพาะให้โอกาสและสร้างแรงบันดาลใจเพื่อก้าวข้ามความต่างแห่งกลุ่มอัตลักษณ์และชาติพันธุ์ สังเกตได้จากพรรคร่วมอุดมการณ์ทางการเมืองภายใต้สังกัดของคอมีดีในนาม “National Democratic Alliance” นั้นมีมากถึง 42 พรรคการเมือง (The Print 2019) ซึ่งคอมีดีได้รับการสนับสนุนโดยกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอินเดียกว่า 270 ล้านคะแนนเสียง (Michael Safi 2019)

(3) การเข้าถึงประชาชนด้วยสื่อ สมาคมเพื่อการปฏิรูปประชาธิปไตย (Association for Democratic Reforms: ADR) ซึ่งระบุว่า “พรรค BJP ได้รับเงินสนับสนุนในฐานะเป็นพรรคการเมืองที่ใหญ่ที่สุดในประเทศอินเดียช่วงปี 2017-2018 มากกว่าร้อยละ 73 เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง” และพรรค BJP ได้หมดงบประมาณไปกับการโฆษณาหาเสียง โดยเฉพาะผ่านสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทูทเตอร์ อินสตาแกรม ซึ่งใช้ง่ายงบประมาณไปมากกว่า 260 ล้านบาทปี ขณะที่พรรคคอนเกรสใช้งบประมาณส่วนนี้ไปแค่เพียง 35 ล้านบาทปีเท่านั้น (Michael Safi 2019)

(4) สองนโยบายสำคัญที่คอมีดีใช้ในการดึงคะแนนนิยมจากกลุ่มคนรากหญ้า คือ “นโยบายห้องน้ำและก๊าซหุงต้ม LPG” ซึ่งทั้งสองนโยบายนี้ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและได้รับความนิยมจากประชาชน คอมีดีดำเนิน “นโยบายห้องน้ำ”

ดังกล่าวมาตั้งแต่ปี 2014 ส่งผลให้ผู้คนเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำความสะอาดประเทศ โมตีกล่าวว่า “ความสะอาดอันน้อยนิดในประเทศ นอกจากเป็นที่มาของโรคภัยต่าง ๆ แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การทำความสะอาดจึงเป็นอีกหนึ่งในวิธีแก้ปัญหาและการประหยัดเงินไปโดยอัตโนมัติ” โมตีจึงนำร่องคำว่า “หนึ่งหลังคาเรือนหนึ่งห้องส้วม” เพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาสุขภาพ โมตีจึงสนับสนุนงบประมาณในการสร้างห้องน้ำสาธารณะกว่า 90 ล้านแห่งทั่วประเทศ นอกจากนี้ โมตียังให้การสนับสนุน “นโยบายก๊าซหุงต้ม LPG” เป็นนโยบายที่เล็งเห็นถึงความสำคัญของคนรากหญ้า โดยเฉพาะการใช้ “ก๊าซ” เพื่อการประกอบอาหาร โมตีสนับสนุนนโยบายดังกล่าวว่า 70 ล้านแหล่งเชื่อมต่อเพื่อจ่ายไปยังครัวเรือนยากจน ซึ่งโมตีได้คะแนนส่วนนี้จากกลุ่มสุภาพสตรีเป็นหลัก จะเห็นได้ว่า “นโยบายห้องน้ำและก๊าซหุงต้ม LPG” ดังกล่าว โมตีสามารถเรียกคะแนนเสียงสนับสนุนจากประชาชนผู้มีสิทธิออกจากเสียงประมาณ 250 ล้านคน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 900 ล้านคน (Prabhash K Dutta 2019)

(5) การจัดการความมั่นคงริมชายแดน “บาลากอต” (Balakot) เนื่องจากมีเหตุคาร์บอมบ์ในเมืองปัลวามา (Pulwama) รัฐแคชเมียร์ ของอินเดีย ส่งผลให้มีนายทหารและตำรวจเสียชีวิตกว่า 40 นาย ซึ่งอินเดียมองว่า เหตุการณ์ครั้งดังกล่าวเป็นการคุกคามความมั่นคง ซึ่งเกิดขึ้นจากกลุ่ม Jaish-e-Muhammad (JeM) ที่มีฐานที่มั่นในปากีสถาน จนอินเดียจึงตัดสินใจจัดการขึ้นเด็ดขาดด้วยการส่งฝูงบินเจ็ท 12 เข้าพื้นที่ปากีสถาน เพื่อทิ้งระเบิดทำลายฐานที่มั่นกลุ่ม JeM ในเมืองบาลากอต การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนชาวอินเดียเห็นว่า โมตีมีความจริงจังในการรักษาประเทศและความมั่นคงต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (Prabhash K Dutta 2019)

(6) การสนับสนุนของ “ฮินดูตวา” (Hindutva) ซึ่งชัยชนะของการเลือกตั้งเมื่อปี 2014 นั้นก็เกิดจากการสนับสนุนของกลุ่มฮินดูตวาประมาณ 10 ล้านเพื่อขับเคลื่อนหาเสียงในทุกภาคส่วนของประเทศ สำหรับการเลือกตั้งในปี 2019 ก็ไม่ต่างกัน กองกำลังหลักของโมตีคือ อาสาสมัครจากฮินดูตวา ซึ่งมีสาขาในการขับเคลื่อน

งานการเมืองอยู่ทั่วประเทศ (Prabhash K Dutta 2019)

แม้โมดีจะได้รับความนิยมอย่างมาก สำหรับชาวมุสลิมในประเทศอินเดียกลับมองว่า การดำเนินนโยบายแบบฮินดูนิยมอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง ด้วยเหตุนี้ ชัยชนะของโมดีในปี 2019 กลับสร้างความหวาดกลัวครั้งใหม่ให้กับกลุ่มขับเคลื่อนมุสลิมท้องถิ่น (local Muslim activist group) ซึ่งฮัจญี เชซาต คาน (Haji Shezhas Khan) ผู้นำกลุ่มได้กล่าวว่า “ในวันนี้ ไม่มีความปลอดภัยสำหรับพวกเราอีกต่อไป เพราะ 5 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลชุดโมดีได้สังหารมุสลิมไปแล้วกว่า 36 คน นอกจากนี้ยังมีกระแสนการห้ามมุสลิมละหมาดในที่สาธารณะอีกด้วย” (Michael Safi 2019) แม้โมดีจะได้รับชัยชนะอย่างท่วมท้นในการเลือกตั้งปี 2019 นี้ กระนั้น สมรภูมิการเมืองอินเดียก็ยังคงเป็นเรื่องที่ยากจะคาดเดาและยังมีมนต์ขลังที่น่าท้าทายเสมอ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- “ชะตากรรมโมดี เลือกตั้งอินเดียปีหน้า.” 2561. ประชาชาติธุรกิจ, เข้าถึงเมื่อ 17 เมษายน 2562. <https://www.prachachat.net/world-news/news-265398>
- บวร โทศรีแก้ว. 2559. “ศึกวรรณะอินเดียยุคใหม่ ยอมลดชั้นเพื่อให้อยู่รอด.” ไทยรัฐออนไลน์, เข้าถึงเมื่อ 30 พฤษภาคม 2562. <https://www.thairath.co.th/content/583152>
- ประพันธ์ สามพายวรกิจ. 2558. ถอดรหัสอินเดีย 2015. กรุงเทพฯ: สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงนิวเดลี.
- ประพันธ์ สามพายวรกิจ. 2559. มองอินเดียใหม่. กรุงเทพฯ: สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงนิวเดลี.
- ปัทมน ปัญจวิณิน. 2560. “จากเอกราชสู่อินเดียใหม่ในอีก 5 ปีข้างหน้า.” สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงนิวเดลี อินเดีย. เข้าถึงเมื่อ 8 เมษายน 2562. http://newdelhi.thaiembassy.org/th/2017/09/article_modi_independence_day_address/
- ปัทมน ปัญจวิณิน. 2561. “ครบรอบ 4 ปี การบริหารอินเดียของนายกโมดี: บทเรียนถึงประเทศไทย.” สถานเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย. เข้าถึงเมื่อ 29 มีนาคม 2562. http://newdelhi.thaiembassy.org/th/2018/06/modi_at_four/
- ฟาริต ซาการียา. 2557. เมื่อโลกไม่ได้หมุนรอบอเมริกา. กรุงเทพมหานคร: สำนัก

พิมพ์วีเลิร์น.

วงศ์วริศ ศุภปฐวีพงศ์. 2558. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการเลือกตั้งด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์. กรุงเทพฯ : สาขาวิชาการบริหารจัดการสาธารณะ สำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อับดุลเราะฮมาน มูเก็ม. 2559. “ปฏิบัติการณ์ล่าเงินมือในอินเดีย.” DeepSouthwatch, เข้าถึงเมื่อ 19 เมษายน 2562. <https://deepsouthwatch.org/th/node/9791>

ภาษาอังกฤษ

A Aiyar, Swaminathan. 2019. “View: Narendra Modi’s chances of returning to power in 2019 elections are 50-50.” January 2. Economic Times, Accessed April 17, 2019. <https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/view-narendra-modis-chances-of-returning-to-power-in-2019-elections-are-50-50/articleshow/67340647.cms>

A. Anooja. 2016. “Internet Voting System and Digital India.” International Journal of Emerging Trend and Technology in Computer Science (IJETTCS) 5(1): 62-64.

Ayres, Alyssa. 2018. “Why Narendra Modi’s Ruling Party No Longer Looks Invincible in 2019 Indian Elections.” Time, December 12. Accessed March 30, 2019. <http://time.com/5477783/bjp-state-loss-elections-narendra-modi/>

- BBC News. 2019. “India Election 2019: the Man who has lost 24 times but won’t give up.” April 19. Accessed April 21, 2019. https://www.bbc.co.uk/news/amp/world-asia-india-47987657?fbclid=IwAR2Sd6kvA9kCCJQBhB_vbmw5AV5SN72mmhxmeEVtpN AF7vwRVaw_n_Wtxds
- BBC News. 2019. “Lok Sabha: India general election results 2019.” May 23. Accessed May 31, 2019. <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-48315659>
- BBC News. 2019. “Why Jobs are dominating the Indian Election.” April 16. Accessed April 21, 2019. <https://www.bbc.com/news/av/business-47953616/why-jobs-are-dominating-the-indian-election>
- Biswas, Soutik. 2019. “Modi’s India.” April 10. BBC News, Accessed April 21, 2019. https://www.bbc.co.uk/news/res/idx-sh/Modis_Indiagandhi-as-a-politician-narendra-modi-will-not-be-prime-minister-in-2019-shashi-tharoor1.1546766281702
- “Congress won’t name Rahul Gandhi as PM candidate in 2019.” 2018. India Today, October 23. Accessed April 7, 2019. <https://www.indiatoday.in/india/story/rahul-gandhi-pm-candidate-congress-1373465-2018-10-23>
- Chaturvedi, Swati. 2019. “Vipassana changed Rahul Gandhi as a politician, Narendra Modi will not be prime minister in 2019: ShashiTharoor.” Gulf News, January 6. Accessed April 6, 2019. <https://gulfnnews.com/world/asia/india/vipassana-changed-rahul->
- Election Commission of India. 2019. Commission’s State Review of J&K for Poll Preparedness. Accessed April 18, 2019. <https://eci.gov.in/>

files/file/9382-commission%E2%80%99s-state-review-of-jk-for-poll-preparedness/

Election Commission of India. 2019. General Election-2019: Schedule of Elections-General Elections to Lok Sabha. New Delhi: Election Commission of India.

Election.in. 2019. Amethi Election Results 2019. Accessed March 29. <http://www.elections.in/results/amethi-up.html>

Ford, Matt. 2014. “India’s democracy runs on 1.7 million electronic voting machines.” Quartz, April 16, 2014. Accessed March 29, 2019. <https://qz.com/199553indias-democracy-runs-on-1-7-million-electronic-voting-machines/>

Gupta, Nishtha. 2019. “BJP Manifesto 2019: How it differs from Congress manifesto.” India Today, April 8. Accessed April 17, 2019 <https://www.indiatoday.in/elections/lok-sabha-2019/story/bjp-manifesto-2019-difference-congress-manifesto-to-nationalism-financial-stability-women-empowerment-1496986-2019-04-08>

“Happy to contest from Varanasi if asked by Rahul, says Priyanka.” 2019. The Hindu, April 21. Accessed April 21, 2019. https://www.thehindu.com/news/national/general-elections-live-april-21-2019/article26903311.ece?fbclid=IwAR33jBzmbBJo1ERDMYT-MC5ot8a8-uyV4jpODNZGegs7_A7KTXN7S9VA4RGE

“If Congress gets majority in 2019 polls, Rahul will be our PM: Tharoor.” India Today, December 30. Accessed April 10, 2019. <https://www.indiatoday.in/india/story/congress-2019-lok-sabha-polls->

rahul-gandhi-prime-minister-shashi-tharoor-1420062-2018-12-30

Interview, Malaram. Padmini Tolat. 2019. Professor of Santiniketan, India, March 04, 2019.

Interview, Muhammad Faheem. 2019. Lecturer of Political Science, Pridi Banomyong International College, Thammasart University, Bangkok, Thailand. March 1, 2019.

Kochukudy, Anand. 2019. “Is Priyanka Gandhi the Congress’s Trump card or another instance of dynastic politics?.” Quartz India. January 24. Accessed March 29, 2019. <https://qz.com/india/1532063/can-rahuls-priyanka-gandhi-card-beat-modi-in-2019-elections/>

Marlow, Iain. 2019. “A New Gandhi Enters Politics and Shakes Up India’s Election.” Bloomberg, January 25. Accessed March 29, 2019. <https://www.bloombergquint.com/elections/a-new-gandhi-enters-politics-and-shakes-up-india-s-election>

Michael, Safi. 2019. “India Election results 2019: Modi claims landslide victory.” The guardian. May 23. Accessed June 3, 2019. <https://www.theguardian.com/world/2019/may/23/india-election-results-narendra-modi-bjp-victory>

Michael, Safi. 2019. “India’s Muslims quiver in the new dawn of an emboldened Narendra Modi.” The guardian, May 26. Accessed June 3, 2019 <https://www.theguardian.com/world/2019/may/26/india-muslims-narendra-modi-bjp-new-dawn>

- Michael, Safi. 2019. "Rahul Gandhi loses his seat in Congress party landslide defeat." The guardian, May 23, 2019. Accessed June 3, 2019. <https://www.theguardian.com/world/2019/may/23/rahul-gandhi-loses-his-seat-in-congress-party-landslide-defeat>
- Pokharel, Sugam. 2019. "Why the 2019 Indian Election feels different to 2014." CNN World, March 14. Accessed March 29, 2019. <https://edition.cnn.com/2019/03/13/india/india-election-modi-differences-intl/index.html>
- Prabhash K., Dutta. 2019. Election results 2019: 5 reasons that got Narendra Modi another term. India Today. May 23. Accessed June 3, 2019. <https://www.indiatoday.in/elections/lok-sabha-2019/story/election-results-2019-5-reasons-that-got-narendra-modi-another-term-1532978-2019-05-23>
- Raghavan, Srinivasa. 2018. "Think the Unthinkable: Can Rahul be PM in 2019?." Rediff News, March 19, 2018. Accessed April 7, 2019. <https://www.rediff.com/news/column/think-the-unthinkable-can-rahul-be-pm-in-2019/20180319.htm>
- Safi, Michael. 2018. "India: world's biggest election has suddenly become competitive." The Guardian, December 31. Accessed April 9, 2019. <https://www.theguardian.com/world/2018/dec/31/india-worlds-biggest-election-has-suddenly-become-competitive>
- Singh. D.K. 2019. "Why Modi's 2019 victory is more significant for India than his historic win in 2014." The Print, May 23. Accessed May 31, 2019. <https://theprint.in/india/why-modis-2019-victory-is-more->

significant-for-india-than-his-historic-win-in-2014/239432/

Vaishnav, Milan. 2015. Understanding the Indian Voter. Washington DC: Carnegie Endowment for International Peace.

Venkatachalam, K.S. 2019. “Can the BJP Hold on to Power?.” The Diplomat, February 01. Accessed March 29, 2019. <https://thediplomat.com/2019/02/can-the-bjp-hold-on-to-power/>